

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سنت

نظرات استدلالی

طرح اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی و شورا‌های اسلامی کشور

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۷۰

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۰

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات
ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای
اسلامی و شوراهای اسلامی کشور

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۲/۱۴

کد خزانه: ۴۰۳۲۷۰

۱۴۰۳/۰۹/۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۳۹۹/۲/۲۰

پژوهشکده شورای نگهبان

درباره‌ی مصوبه

طرح دوفوریتی «اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی کشور» که ابتدا طرح «الحاق یک تبصره به قانون انتخابات ریاست جمهوری، مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی» نام داشت، در تاریخ ۱۳۹۹/۱/۲۷ اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «سوابق برگزاری انتخابات در بیش از چهار دهه در نظام مقدس جمهوری اسلامی بیان‌گر این واقعیت است که به خاطر حساسیت موضوع در مورد داوطلبین، گزارشات مختلفی به مراجع تصمیم‌گیری از طریق اشخاص حقیقی و حقوقی ارسال یا تسلیم می‌شود و به علت محدودیت زمانی (قانونی) و کثرت داوطلبین عملاً از عوامل اجرایی و نظارت امکان بررسی دقیق را سلب می‌نماید و از طرفی برای ذی‌حق امکان پیگیری در مجرای قانونی پیش‌بینی نشده و اصلاحات قانونی در این زمان‌ها تنها به اعلام کلی دلایل رد اکتفا شده، لذا جهت ضمانت گزارش‌ها که ضریب خطای عمدی یا سهوی را به حداقل برساند طرح ذیل با قید دوفوریت به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.»

این طرح جهت بررسی کارشناسی بیشتر به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی ارجاع شد. این کمیسیون پس از بحث و تبادل نظر، در تاریخ ۱۳۹۹/۱/۳۰ با اصلاحاتی در عنوان و متن طرح، آن را به تصویب رساند و گزارش خود را تقدیم صحن علنی مجلس کرد. سپس این طرح در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱۴ با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۷۱۹/۵۳۳۵ مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۶ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۷، آن را واجد ابهام تشخیص داد و نظر خود را طی نامه‌ی شماره ۹۹/۱۰۲/۱۶۸۰۳ مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح برخی قوانین راجع به انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی کشور»

• کلیات مصوبه

■ دیدگاه ابهام

با وجود اینکه ایرادات و ابهامات متعددی در متن مصوبه وجود دارد، اما دو ابهام در خصوص کل مصوبه مطرح است که بدون رفع آن، بررسی جزئیات مصوبه ممکن نیست. اولاً این مصوبه که در برخی مواد آن به حقوق و تکالیف داوطلبین رد صلاحیت شده می‌پردازد، از حیث موضوع و محتوا، مشابه قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام است. هرچند حدود (۲۰) سال از تصویب این قانون می‌گذرد، اما کماکان نشانه‌ای مبنی بر نسخ این قانون وجود ندارد و در انتخابات اخیر نیز توسط نهادهای مربوطه مورد توجه بوده است. با توجه به عدم نسخ قانون مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام، نسبت این مصوبه با قانون مصوب مجمع ابهام دارد. به عنوان نمونه، در مصوبه‌ی حاضر مشخص نیست که اگر ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد یا محدودیت‌های امنیتی وجود داشته باشد، چگونه رفتار خواهد شد. این در حالی است که در رابطه با این موارد در بندهای (ج) و (د) ماده واحدی قانون مصوب مجمع^۱ سازوکارهای

۱. قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام: «ماده واحد- به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی‌کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثناء انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل یکصد و هشتم (۱۰۸) قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً بر اساس مواد قانونی و بر اساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط به داوطلب ابلاغ نمایند:

۱. مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.

۲. در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی‌کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:

مشخصی تعیین شده است. ثانیاً نسبت برخی مفاد این مصوبه با دیگر مواد قوانین انتخاباتی مشخص نیست و به دلیل عدم نسخ آنها، موجب ایجاد مغایرت‌هایی میان قوانین انتخاباتی کشور و مصوبه‌ی حاضر می‌شود و مردم و مجریان را سردرگم می‌کند. به عنوان نمونه، در ماده الحاقی موضوع ماده (۱) این مصوبه،^۱ شکایت کاندیداها به هیئت‌های اجرایی و نظارت را ممکن می‌داند. در حالی که بر اساس ماده (۵۷) قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران^۲ سازوکار کاملاً متفاوتی جهت رسیدگی پیش‌بینی شده است.

■ نظر شورای نگهبان

– صرف نظر از ایرادات و ابهامات متعدد در طرح مذکور، فرآیند نظارتی پیش‌بینی شده به

→

الف. در کلیه موارد به استثنای بندهای (ب)، (ج) و (د) دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می‌رسد.

ب. ...

ج. چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می‌رسد.

د. در مورد مربوط به امنیت ملی اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیون عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۱. «...»

۱. ماده (۱) مصوبه‌ی حاضر: «ماده ۱- یک ماده به شرح زیر به عنوان ماده (۶۱ مکرر) به قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و به عنوان ماده (۵۴ مکرر) به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و به عنوان ماده (۶۳ مکرر) به قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، الحاق می‌شود:

ماده الحاقی - هرگاه بر اساس پاسخ دریافتی از مراجع استعلامی توسط هیئت‌های اجرایی و نظارت، صلاحیت داوطلبان رد شده باشد، هیئت‌های مزبور موظفند در صورت درخواست داوطلب در موعد قانونی اعتراض، استنادات و گزارشاتی که موجب رد صلاحیت وی شده است را به وی تسلیم و اقدام به اخذ توضیحات و دفاعیات از وی نمایند و سپس با عنایت به توضیحات و دفاعیات ارائه‌شده، نتایج بررسی‌های خود را به وی اعلام نمایند.

تبصره ۱- «...»

۲. ماده (۵۷) قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۵۷- شورای نگهبان ظرف پنج روز از تاریخ وصول مدارک داوطلبان به صلاحیت آنان رسیدگی و نظر خود را صورت جلسه نموده و یک نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال می‌دارد.»

موجب این مصوبه از جهات مختلف از جمله؛ نسبت نحوه رسیدگی به اعتراض داوطلبان و تکالیف مراجع نظارتی مربوطه در این مصوبه با تکالیف مندرج در قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف - مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام - و همچنین از حیث نسبت ترتیبات اجرایی مقرر با قوانین موجود انتخاباتی، واجد ابهام شناخته شد. پس از رفع ابهام توسط مجلس شورای اسلامی، اظهار نظر خواهد شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان